

Resimlerle Türkiye'de Altın Hikayesi... - Özet

Türkiye’de altın önemlidir... Altın, ağırlıklı olarak enflasyona karşı korunmak için kullanılan bir birikim aracıdır. Ayrıca geleneksel olarak, gelecekteki harcamaları desteklemek amacıyla düğünlerde ve doğumlarda hediye olarak verilir. Hediye edilen bu altınların çoğu genellikle özel kasalarda veya “yastık altında” kayıt dışı şekilde tutulur; dolayısıyla Türkiye’nin finansal sistemi içinde ya da tasarruf oranlarında görünmez.

...özellikle son beş yılda kayda değer getiri sağlamıştır... Altın bazlı ürünlerin getirisi, son beş yılda geleneksel TL mevduat ve devlet tahvillerinin getirisini belirgin şekilde aşmıştır. TL mevduat hesapları 2020–2025 döneminde yılda ortalama %30 vergi öncesi getiri sağlarken, altın fiyatı TL bazında yılda ortalama %60 artış göstermiştir. Bu performansta yükselen altın fiyatının yanında TL’nin değer kaybı da kritik bir rol oynamıştır.

Türkiye, yeni kısıtlamalara rağmen ciddi bir altın ithalatçısıdır... Yurt içi altın üretimi yıllık yaklaşık 35 ton gibi düşük bir seviyede kaldığı için talebin büyük bölümü ithalatla karşılanmaktadır. 2023’te 319 tona kadar çıkan altın ithalatı, kota kısıtlamalarının devreye girmesinin ardından yıllık yaklaşık 120 tona gerilemiştir. Türkiye, küresel tüketici altın talebinde dünya genelinde beşinci sırada yer almaktadır.

Yükselen altın fiyatlarının “servet etkisi”... Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), hanehalkı üzerinde artan altın fiyatlarının yarattığı servet etkisine ilişkin bir çalışma yayımlamıştır. Çalışmada, artan bu talebin arz esnekliğinin görece düşük olduğu konut piyasasında fiyatları yukarı ittiği, arz esnekliğinin daha yüksek olduğu otomobil piyasasında ise daha yüksek satışlara yol açtığı ileri sürülmektedir.

Merkez Bankası altın rezervleri... TCMB uzun süre altına ilişkin temkinli bir rezerv politikası izleyerek yaklaşık 120 ton civarında sabit bir altın stoku korumuştur. 2017’den itibaren ise Banka, döviz varlıkları aleyhine altın rezervlerini artırmaya başlamıştır. Eylül 2025 itibarıyla TCMB’nin elinde değeri yaklaşık 103 milyar ABD dolarına ulaşan 799 ton altın rezervi bulunurken, döviz rezervleri 80 milyar ABD doları seviyesindedir.

BIST’te işlem gören altın hisseleri... Türk Altın İşletmeleri (eski adıyla Koza Altın / TRALT TI), Türkiye’deki altın madenciliği alanında doğrudan odaklanan tek halka açık şirkettir. Grup şirketleri TR Anadolu Metal (TRMET TI) ve TR Doğal Enerji (TRENJ TI) ise Türkiye Altın’daki payları aracılığıyla dolaylı bir maruziyet sunar. Buna ek olarak, Ocak 2023’ten bu yana Söğüt altın madenini işleten Gübretaş (GUBRF TI) ile madencilik iştiraki Sivas’taki Alacahan projesinde 424 bin ons “inferred” kaynak tespit eden Ereğli Demir Çelik (EREGL TI) de daha dolaylı altın maruziyeti sağlamaktadır.

Yastık altındaki altın – “Efsane mi, gerçek mi?”... Bu notta ayrıca, son 25 yılda ne kadar kayıt dışı altın birikmiş olabileceğini tahmin etmeye çalışıyoruz. Hesaplarımıza göre 1995–2025 döneminde, değeri yaklaşık 410 milyar ABD dolarına ya da GSYH’nin %19’una karşılık gelen yaklaşık 3.415 ton altın kayıt dışı şekilde biriktirilmiş olabilir. Bu da kişi başına yaklaşık 40 grama veya hane başına ortalama 18 adet Cumhuriyet altınına denk gelmektedir.